

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10— K pol leta 5— " četrt leta 2-50 " posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h " " " dvakrat . . . 12 " " " " trikrat . . . 10 " za nadaljnja vršenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Jugoslovanstvo in učiteljstvo.

Že od nekdanj se čutili več ali manj vsi jugoslovanski rodovi od Drave do Egejskega morja kot en sam narod. To idejo lahko zasledujemo daleč nazaj v zgodovino; najintenzivneje se je pa pojavila v preteklem stoletju: začeli so gojiti predvsem kulturne stike in rodili so tudi lepe uspehe. Veličastne zmage srbsko-bolgarskega orožja so pa hipoma elektrizirale vso jugoslovansko javnost; ideja bratstva je prešinila prav vse sloje in stanove, in skoro ves naš tisk se že nekaj časa peča z idejo Jugoslovanstva. Celo klerikalni »Slovenec«, ki je še pred par leti igral grdo vlogo policaja in s prstom kazal za vsakim naprednjakom, ki si je upal le misliti, da žive tudi onstran črnorumenih mej Slovani, navdušeno propagira in zagovarja idejo bratske vzajemnosti; če brez vsakega ozadja, tega ne bomo preiskovali.

Tako smo torej povsem na jasnem in soglašamo v principu vsi, da potrebujemo čim najtesnejših stikov s svojimi južnimi brati. V teh debatah se je pa večkrat omenilo tudi slovensko napredno učiteljstvo, češ, da se to ne zmeni dovolj za to gibanje in da se mu pravzaprav odteguje. Neki list pa, ki se peča in propagira izključno le to idejo, je posvetil slovenskemu učiteljstvu vso svojo zadnjo številko in ga vabi tako v svoj krog.

Brezpomembno bi bilo, ko bi izjavili samo nekaj splošnih, že tisoč in tisočkrat povedanih fraz; datj je treba tudi tej točki gotov okvir in jo postaviti na realno in ne na kako fanastično podlago, ker le to ima kak smisel in rodi potem tudi pozitivne uspehe. Hoteli smo torej izpregovoriti o tej stvari jasno besedo, ko bi se poleg nekoliko prvi valovi navdušenja, a zgoraj navedenih razlogi nas pa silijo, da izpregovorimo že nekoliko prej.

Jugoslovanstvo nam je nekako nadaljevanje nacionalne ideje, torej je v tem oziru program že davno ostro začrtan, samo da se ni realiziral v oni meri, kot bi bilo potrebno. Tu pa ne leži krivda toliko na slovenskem učiteljstvu, kakor pa na hrvaškem (da smo odkritosrčni!), saj je

slovensko učiteljstvo pogosto iskalo in si želelo stika s Hrvati v Banovini (Praprotnik - Filipovič), Dalmaciji in Bosni, a je naletelo več ali manj vedno na gluha ušesa, kar je deloma tudi umljivo, če se vživimo v stanje in razmere učiteljstva, predvsem onega v Banovini in Bosni.

V Banovini n. pr. ima vsak sektor svoje učiteljsko društvo (za vso deželo je potem zveza teh), ki združuje vse učiteljstvo brez razlike strank in kulturnih struj, in to bo tudi vzrok, da vlada v hrvaškem učiteljstvu neko mrtvilo, da ni one močne stanovske zavednosti in da organizacija hrvaškega učiteljstva ne sodi onih uspehov, ki so potrebni za življenje in samozavest stanu. Vrhutega pa še politiške razmere . . .

Poglejmo na Slovensko! Samo političen otrok bi si želel, da se spoji »Zaveza« s »Slomškovo Zvezo«, zakaj vsak razsoden človek ve, da nas ločijo tu tako kardinalne teoretične in praktične — praksa namreč, ki jo izvajajo klerikalci — točke, da je o tem nesmiselna sploh vsaka beseda. V pereh narodnih vprašanjih mora nastopati enotno ves narod, v gotovih stanovskih težnjah stopamo lahko vzporedno in solidarno tudi s klerikalnimi tovariši, sicer nas pa ločijo nepremostljive načelne točke. Vsi pa, ki stojimo na istem programu, pa stopamo kot en mož po ostro začrtani poti k svojemu smotru, ki je tako lep in blesteč. Tu smo pa že tudi v bistvu stališča učiteljstva z ozirom na Jugoslovanstvo. Iščimo kulturnih stikov in združimo se z onimi, s katerimi imamo največ skupnosti in vzajemnih interesov, to je: Združimo se vsi jugoslovanski napredni učitelji. Naš smoter in naš šolsko-politiški in narodno-pedagoški program je isti, stopajmo torej še skupaj po isti poti! Kdo pa ima večje smotre in večjo kulturno mislijo nego učiteljstvo? Teda, napredni bratski tovariši, zavedajmo se tega fakta, prešine nas naj ideja celokupnosti in izvajajmo to tudi v praksi! Menimo, da s tem prav nič ne škodimo bratskim stikom Jugoslovanov sploh, ampak jih celo pospešujemo, ker le iz takega podrobnega zblizanja stanov in struj, ki je lahko zato tem tesnejše in globlje, bi prišlo do celokupnega jugoslovanskega zblizanja, in to zblizanje ne bi ostalo samo pri kmalu iz-

črpljivih frazah, ampak bi baziralo res na realnih in izvršljivih tleh ter rodilo zato tudi pozitivne uspehe.

Nismo politiška stranka in tudi ne privesek kake stranke, zato se tudi ne spuščajmo v kake politiške utopije, prepriščamo to rajši našim politikom, saj jih imamo toliko poklicanih in še več nepoklicanih. Kot učitelji se oklenemo zgoraj navedenega programa, ki je navidez ozek, a vendar neizmerno obširen, in mi bomo vzgajali bodoče Jugoslovane, a ne Goričanov, Dalmatincev, Štajercev itd. Prav odveč je tedaj, če nas vabi kaka najnovejša struja, da bi z njimi v sentimentalni navdušenosti premetavali mejnike evropskih držav, še bolj smešno je pa, če nam isti v svoji naivni prenašljivosti ponujajo posredovalno vlogo med načelnimi nasprotniki, ko vendar med bistveno popolnoma različnimi točkami ni prav nobenih kompromisov.

Tako je naše stališče glede jugoslovanskega kulturnega vprašanja z ozirom na učiteljstvo, in če podamo nekak resumé, bi se glasil:

Pozdravljamo prav iz srca in iskreno intenzivneje nastopajočo idejo jugoslovanskega zblizanja, saj nam je gospodarska, kulturna in socialna osamosvojitve jugoslovanskih rodov težko zaželeni smoter. Realizacijo tega programa pa gledamo v najtesnejši združitvi posameznih stanov, struj in institucij na istem programu. Kot napredni slovenski učitelji iščimo stikov in udeležitve združenja s svojimi bratskimi naprednimi srbo-hrvaškimi tovariši. Pospešujemo zblizanje povsod, koncentrirajmo pa vse svoje moči v realizaciji našega stanovsko-politiškega in narodno-pedagoškega programa in s tem bomo izvršili eno najvažnejših točk jugoslovanskega vprašanja!

Napredni občinski zastop in narodno učiteljstvo.

Nekje na Slovenskem Štajerju je večji kraj, katerega zastopstvo je v naprednih slovenskih rokah. V tem kraju deluje učiteljstvo — moško in žensko — ki je vseskozi narodno: v vsakem dru-

štvu, v vsaki korporaciji, kjer gre za delo in manj za čast, ga dobiš. V tej veliki občini je tudi narodna godba, zasnoval jo je kajpada učitelj. Z njo često javno nastopa. Dne 1. majnika jo je baje že na vse zgodaj vodil po omenjenem kraju ter zabaval prebivalce kakor pristni kapelnik; drugi učitelji so drugod zaposleni ter društva gibljejo, sicer bi vse zaspalo. A plačilo za to? No, saj za plačilo ni nihče naroden, za plačo tudi nihče ni narodno delaven, najmanj pa učitelj, ki je rojen idealist. Toda nekaj nam sosednim tovarišem vendarle ne gre v glavo: občinski zastop dotičnega kraja je, kar sem že zgoraj omenil, v naprednih rokah, učiteljstvo je tudi napredno in kot takemu bi morala ta korporacija vendarle prijazno odpirati roko in srce! Žal pa, da ti moške tega do sedaj še niso pokazali. Prilika za tak čin se jim ponuja sedaj, ko roma iz Gornje Štajerske iz raznih korporacij učiteljstvu v korist na deželni odbor lepo število resolucij glede učiteljskih plač.

Nekateri hudomušni tovariši sicer trdijo, da bi občinski zastop dotičnega kraja gotovo nekaj ukrenil, a da pa so tamkajšnji učitelji, ki so materialno vsi dobro podprti, da lahko goje razne športe (pri učiteljstvu, žal, le izjema!) to nakažno občinskega zastopstva preprečili. Ako je temu res tako, tedaj obžalujemo dotične tovariše, zakaj od njih bi pač po vsej pravici smeli pričakovati več smisla za stanovsko celokupnost. Če se že s takimi izjavami javnih zastopstev bogve kaj ne doseže, a vsaj svetu pokaže, da tudi slovenski naprednjaki vedo ceniti delo narodnega učiteljstva!

Učiteljska beda na Češkem.

Zaradi zločinske nemške opozicije v češkem deželnem zboru je prišlo tudi učiteljstvo na Češkem v največjo bedo. Odposlanstvo čeških in nemških učiteljskih organizacij s Češkega je prišlo k min. predsedniku grofu Stürgkhu, ki jih je sprejel v navzočnosti finančnega in naučnega ministra. Učitelji so ministrom pojasnili neznosni položaj češkega učiteljstva ter apelirali na vlado, naj pomaga, da se izvede zakon o izboljšanju učiteljskih plač.

LISTEK.

† Fran Kalan.

Umril je 17. aprila t. l. v Gribljah (Črnomeljški okraj) učitelj Fran Kalan po daljšem bolehanju na učiteljski bolezn — sušici. — Pred Veliko nočjo so ga prepelejali na njegovo željo v bolnišnico k usmiljenim bratom v Kandijo. Ker pa za take bolezn ni bilo zdravila, so ga kmalu poslali nazaj v njegov služben kraj, kjer je bil za teden dni rešen svoje bede.

Pokojnik se je porodil na Jami pri Kranju l. 1877. Zapušča vdovo in še dva mala otročica. Ker je bil šele dve leti nastavljen stalno, žalibog vdova ne bo mogla dobiti zakonite penzije. Prav želeli bi bilo, da ji nakloni deželni zbor vsaj toliko milostne pokojnine, da bo mogla sebe in otročiča pošteno preživljati in slednjima preskrbeti zadostno odgojo.

Pokojnik, ki je služboval več časa tudi na Bledu in v Kranju, je bil prav miren in blag značaj in prav dober učitelj. Prisoten je bil tudi pri vsakem našem društvenem zborovanju, ker je bil vedno zaveden in napreden tovariš.

Na zadnji poti k večnemu počitku ga je spremljalo tudi učiteljstvo v obilnem

številu ter se poslovilo od njega z ganljivimi žalostinkami. Izpreveda se je udeležilo prav mnogo občanov in šolska mladina. Blag mu spomin! —k.

§ 24.

Na II. sestanku z učiteljskimi v Narodnem domu v Ljubljani govoril Fran Črnagoj.

(Konec.)

Nekoč sem imel poseben slučaj. Bilo je v Šmartnem pod Šmarno goro. Imel sem v napolnjeni učni sobi po devet do deset učencev naenkrat. Da tu ne more biti govora o taki disciplini, kakor če sedita po dva in dva učenca v klopi, je umevno. Pa vendar sem bil v splošnem jako zadovoljen z uspehi, ker so bili otroci nadarjeni in ubogljivi.

Med pridnimi v zadnji klopi je sedela tudi že precej odrasla dvanajstletna Krečeva Micka z Vranšice. Prav dobro sva se razumela, ker je bila nadarjena in pridna učenka.

Pa so ji sedle nekega dne muhe v glavo, in bilo ji je vse na smeh in kar ni nehala šušljati s svojimi sosedami.

»No — Kreč — ali bo že mir ali ne?« sem ji končno zaklical. Pa miru ni hotelo biti. — »Kreč, pojdi ven!« A ona se ne premakne z mesta. »Kreč — nisi slišala, da pojdi ven?« zakličem vnovič. Ona pa trmoglavo odnese z glavo, češ: »Kaj to meni mar!« — Pa sem že stal za zadnjo klopjo ter jo prijel za rameni, da jo dvignem iz klopi. Ona pa pod klop. Zdaj pa jo prinem za lase, češ — če te boli, boš sledila mojim rokam! In res je bilo tako in privedel sem jo pred tablo. Tamkaj dvignem roko, kakor da jo hočem udariti, a nisem imel v resnici tega namena. Takrat se pa postavi po robu in vzklikne: »Tepli me pa že ne boste!« No pa še ni izgovorila zadnjega zloga in — čoi! je dejalo po njenem licu. Takrat pa krik in vik! Ali veste, kako zna kričati zdrav in čvrst otrok, ki kriči samo zato, da kriči!

No — in diktiral sem ji še kazen pol ure zaporja. Pa ni nič pomagalo in zato sem ji diktiral še pol ure. To jo je spamevalo, da je utihnila, in čez nekaj časa sem ji ukazal, da naj gre v klop. Ali menite, da se je premaknila? Niti za črto! To mi pa zopet ni bilo všeč in ker drugače ni šlo, sem jo tiral zopet s silo v klop.

Tam je sedela trmoglavo in kuhala svojo jezo do dvanajste ure, vendar pa

tiho. Ko pa smo odmolili in so ostali učenci odhajali in je videla, da ostane res zaprta, pa je začela kričati in se dreti, kakor še nisem slišal otroka nikoli tako. Pa to me ni motilo. Urno sem odkosil ter pazil, da mi med tem časom ne uide, nato pa odšel zopet v razred, kjer so se zbirali že otroci nižje skupine in poslušali divjanje kaznenke. Brez prenehajanja se je drla vso uro in nič ni izdalo, ko sem ji zapretil, da prej ne pojde domov, dokler se ne umiri.

Pa sem držal besedo! Ker je kričala venomer, sem pričel pouk z nižjim oddelkom. Med molitvijo je bila še dosti mirna, takoj nato pa je začela s kričanjem še huje in je kar bila okrog sebe.

»Je vse zaman, Micka!« sem ji rekkel: »dokler se ne umiriš, te ne izpustim, ampak šele čez četrt ure, ko pokažeš, da znaš mirovati!«

Kaj hujega! Kar tulila je, in na računski pouk ni bilo misliti. Zato dam nižjemu oddelku pismeno nalogo, višjemu pa ukazem berilo na klop. Pa smo pričeli čitanje v zboru, da bi Micke ne slišali — toda Micka je prevpila vse.

»Otroci — vsi skupaj bomo pa vendar zmagali Micko! Čitajte tedaj na glas, kar komu grlo da!« No — in pričelo se je — ne čitanje, temveč kričanje in ne

Ministrski predsednik je odgovoril, da prizna upravičenost te prošnje; na drugi strani pa je vedno naglašal, da je pot za ureditve deželno-finančnih zadev na Češkem, torej od delazmožnosti češkega deželnega zbora. Ni nobene druge instance, ki bi bila bolj poklicana izboljšati plače učiteljstva, nego je dežela češka, katere finančni položaj je postal zaradi političkih zapletljajev neugoden. Predpogoj za regulacijo učiteljskih plač je zopet ustvaritev političkega reda in sklep sporazuma. Vlada hoče nadaljevati pogajanja s strankami v svrhu sporazuma in misli, da bo ravno beda učiteljstva kar najbolj vplivala na političke stranke v češkem deželnem zboru, da se sporazume. Navzlic velikim težkočam je dal iniciativo za kratko zasedanje češkega deželnega zbora, v katerem naj bi se vsaj provizorično uredile finance, s čemer bi bilo pomagano tudi učiteljstvu.

Tako misli ministrski predsednik o bedi češkega učiteljstva, ki je mnogo boljše plačano nego kranjsko — kako pa misli o stradalnem in preganjanem učiteljstvu na Kranjskem, je pač razvidno iz tega, kako vlada z vsemi močmi podpira klerikalno stranko, ki hoče sestradati kranjsko učiteljstvo in ki je pogajna do najobupnejših korakov. Če bi bil ministrski predsednik, oziroma vlada v resnici tega naziranja napram bednemu učiteljstvu, kakor se je izrazil grof Stürgkh napram prej omenjeni deputaciji, tedaj bi pač ne dopuščal, da bi kranjska vlada igrala priganjača klerikalni stranki v preganjanju kranjskega učiteljstva.

Ako je centralni vladi resnično do tega, da pride učiteljstvo do kruha, potem mora tudi po tistih pokrajinah, koder strada slovensko učiteljstvo, ustvariti pogoje, da se izvrši temeljita regulacija učiteljskih plač. S samimi besedami, čeprav so še tako lepe, ni nikomur nič pomagano — trdi učiteljstvu ne!

Tovariši obrtnonadaljevalni učitelji!

Mnogo Vas je z odobravanjem pozdravilo namero, da si ustanovimo lastno društvo, ki bi delovalo za razvoj obrtnih nadaljevalnic in za naše gmotne koristi. Zato je potrebno, da sestavimo pripravljalni odbor, ki bi vodil delo do ustanovnega občnega zbora. Vrhutega moramo ugotoviti pravila, ki bi služila našim smotrom. V ta namen se sestanemo

na binkoštni ponedeljek, dne 12. t. m., ob 10. uri dopoldne v novi drž. obrtni šoli v Ljubljani

k skupnemu posvetovanju. Pridite na ta sestanek v kolikor moči velikem številu! Pripominjam, da si bomo ob tej priložnosti ogledali razstavo vajenskih izdelkov na drž. obrtni šoli.

Krško, dne 6. majnika 1913.

Drag. Humek,
strok. učitelj.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Čenjenim Zaveznim društvom!

Mnogo Zvezinih društev še ni prijavi- lo leto novoizvoljenih odborov. Pri treh društvih nam ni znano ime in bivališče društvenega načelnika ter ne vemo, komu naj pošljemo okrožnice in obvestila. Zato nujno prosimo, da se nam sproti javi vsaka izprememba v društvenem načelstvu.

Vodstvo Zaveze.

vem, kako bi me bil obsodil takrat tujec, ki bi bil šel slučajno mimo šole! Prav dobro gotovo ne.

To je izdalo — Micka je umolknila. Ko pa so umolknila tudi otroci, je Micka zopet napela svoje grlo. Na — pa smo jo z učenci zopet uredjali precej na glas — in tako smo se šli »mance« cele pol ure, dokler ni uporna učenka uvidela, da ne bo zlomila moje volje. Mirno sem ji iznova povedal svoj sklep — nakar je utihnila in nekako ob tri četrt na 2. uro odšla.

Sodili boste morda, da sem postopal z njo prestrogo, a veljalo mi je v šoli vedno načelo: V šoli moram imeti jaz absoluten ugled! — Ko bi se bil jaz takrat ob upornosti učenke zbal, bi bili videli vsi otroci, da se me da ugnati v kozji rog, in enaki dogodki bi se bili množili in — zato sem izvajal konsekvence do skrajnosti.

Ta dogodek pa je imel še dodatek prihodnje jutro. Bila je nedelja in rayno sem ob pol 6. uri zjutraj kobacal iz postelje, da se napravim in grem orglat, ko potrkala nekdo na vrata in takoj nato vstopi tudi že v sobo — kdo? Oče Krečeve Micke!

No, Francelj — zdajle se pripravi, da stareš prav trd oreh!« sem si mislil in

Naznanilo in poziv.

Opozarjamo še enkrat na prvo glavno pevsko vajo za letošnji jubilej naš koncert. Pevska vaja se vrši v Ljubljani na binkoštni torek, dne 13. maja, zjutraj ob 9. uri v pevski dvorani »Glasbene Matice«.

Ker je razun generalne ta edina skupna pevka vaja, zato se pričakuje polnoštevne udeležbe. Posebno prosimo pri- glašene dame tovarišice, da se skušenj za- nesljivo udeležujejo, zakaj le tako je mo- goče računati na gotov moralni uspeh. Binkoštni dnevi nudijo še dovolj prilike, da vsak še enkrat do dobra pregleda vse doposlane skladbe. Posebno skrbno naj se naštudira koral v E. Adamičevem meša- nem zboru »Moravske narodne«. Vsem priglasi- nim pevskam in pevcem: Na svi- denje na binkoštni torek!

Pevski odsek.

Kranjsko.

Belokranjsko učiteljsko društvo ima občni zbor v gradu Podbrezje pri Adle- šičih 15. maja t. l. ob pol dveh popoldne s sledečim vzporedom:

1. Poročilo o društvenem delovanju min. leta.

2. Poročilo o letnem računu in volit- ev dveh preglednikov.

3. Volitev petero odborov za eno leto.

4. Volitev dveh delegatov k jubi- lejskemu zborovanju »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev« v Ljubljani.

5. Nasveti in predlogi.

6. Ogled znamenitega podbreškega grada in njegova zgodovina.

Ker letos ne bode uradnega zboro- vanja, se nada je odbor, da se bo učitelj- stvo društvenega zborovanja udeležilo v prav obilnem številu.

Odbor.

Učiteljsko društvo novomeškega okraja je zborovalo dne 1. majnika v Ru- dolfovem. Udeležencev je bilo 35. Nekaj se jih je opravičilo zaradi boleznij in dru- gih nujnih opravkov. Zborovanja se je udeležilo torej domala vse napredno učitelj- stvo. Točke dnevnega reda so se hitro rešile. Glavni namen zborovanja pa je bil — slovo od priljubljenega nadzornika Turka. Ko je omenil po končanem dnevnem redu tovariš Gebauer, kaj je prav- zaprav glavni namen današnjega zboro- vanja, se je dvignilo vse zbrano učitelj- stvo. Na resnih obrazih si bral lahko vsa- kemu, kaj se godi v njegovi duši. Svečana tišina je vladala med poslovnimi govo- rom tovariša Gebauerja. V svesti si vne- bovpijoče krivice, ki se je zgodila g. nad- zorniku, smo stali tihi in nemi in slednji izmed nas se je povpraševal, je li še kje kaka pravica na svetu. Vidno ganjen se je zahvaljeval g. nadzornik za izraze izka- zane mu ljubezni in spoštovanja. Nato je predlagal tovariš predsednik, naj občni zbor imenuje g. nadzornika častnim čla- nom našega društva za zasluge, ki si jih je pridobil za šolstvo tega okraja kot pra- vičen in strogo objektivni nadzornik. Dela je bilo res mnogo, a on mu je bil kos kot več strokovnjak. Bil nam pa ni samo nadzornik, nego tudi dobrohoten svetova- lec in ljub tovariš. Predlog je bil sprejet soglasno in z velikim navdušenjem, kar je bil ponovni dokaz, kako smo cenili in spoštovali g. nadzornika.

Nato je prečital tovariš predsednik še brzojavke in pismo učiteljstva črnomalj- skega okraja, ki se istotako v toplih besedah poslavlja od g. nadzornika.

Opoldne je bilo skupno kosilo. Na- vadno se je vselej razvila pri kosilu vesela zabava, to pot pa je bilo vse nekako tiho.

Opoldne je bilo skupno kosilo. Na- vadno se je vselej razvila pri kosilu vesela zabava, to pot pa je bilo vse nekako tiho.

pogrelo me je od nog do glave. Vendar pa rečem še dosti korajžno:

»No, oče, kaj pa vi? Pa saj vem, čemu prihajate: zaradi Micke, kaj ne, a jaz vam rečem, da nisem mogel dru- gače!«

»Oh, ne, gospod, nisem se prišel kregat nad vami, ampak prosit sem vas pri- šel, da ne zamerite, da se je vedla moja dekle tako! Vse mi je povedal mlajši njen bratec, in res mi je hudo, da se je vedla tako. Kaznoval sem jo še jaz doma in upam, da se kaj takega več ne dogodi. Vas pa prosim, da sprejmete tele hruške v znak, da niste več hudi!« S temi besedami mi pomoli precej veliko culo, kakor se je pozneje izkazalo, prav finih vran- šiških hrušk-maslenk.

Prijatelji! Ni mi treba poudarjati, da sem ves solznih oči segel možu poštenja- ku v roke in se spominjal še leta in leta njega in njegovih hrušk, ki so mi dišale kakor nikdar druge ne prej, ne slej!

Tako sem prejel zadoščenje, a kon- čalo bi se bilo lahko tudi drugače, ako bi bil možak preveč zaljubljen v svojega otroka ali celo nahujškan od sovražnika.

Tako sem delal, glejte! Ako sem vi- del, da je potrebno za moj ugled, sem po- čil kar naglo, in hudobijo sem kaznoval tudi s palico po § 24. Za ušesa nisem vle-

Vsi smo pod vtiskom žalostnega dogodka premišljali, kam dovede slepa strankarska strast naše šolstvo, če bodo odslavljali ta- ko izborne moči in jih nadomeščali s strankarskimi priganjaci in neukimi šol- niki, ki so jedva pokukali v šolske skriv- nosti.

Med kosilom se je poslovil še enkrat tovariš Matko od g. nadzornika. Opisal nam je v kratkih besedah njegovo devet- letno delovanje, njegovo vneto za po- vzdigo šolstva, njegovo pravičnost in do- brohotnost. Poudarjal je, da se imamo baš njemu zahvaliti, da se je šolstvo novo- meškega okraja dvignilo na tako visoko stopnjo. Težko ga bomo pogrešali — zato nam je tudi slovo tem težje, ker vemo, da izgubimo z njim strokovnjaka, ki je žrt- voval vse le šolstvu in učiteljstvu. Ohrani- li ga bomo vedno v najboljšem spominu.

V svoji zahvali je omenil g. nadzor- nik, da se sicer osebno poslavlja od naš, a v duhu bo še vedno med nami, med onim učiteljstvom, ki ga je umelo in on njega.

Bil sem že na mnogih poslovnih se- stankih, a tako gorkega in presrčnega slovesa, kakor je bil ta, še nisem doživel. Tako se ločijo le oni, ki se umejo in lju- bijo.

Tu sem naj bi prišli oni, ki so v svoji slepi strasti provzročili to hudodelstvo, ki so ločili njega od nas in njegovih otrok, tu sem naj bi bili prišli, da bi se bile njihove sovraštva polne duše in zakrknjena srca naslajala ob bolesti, ki so jo oni pro- vzročili — a tudi videli, kako obsojamo ne le mi, temveč ves svet njihova krivična dejanja, pa videli tudi, da ne bomo upo- gnili tilnika krivičnemu tiranstvu in stran- karskim priganjajem.

Nato smo spremili g. nadzornika na kolodvor. Tam se je bila zbrala velika množica njegovih prijateljev in urad- nikov, ki so se istotako kar najpresrčneje poslovili od njega in gospe soproge. Zo- pet dokaz, kako je bil priljubljen ne le med nami, temveč tudi pri meščanstvu in uradništvu — in tako je tudi širša javnost obsodila ta čin strankarske blaznosti. Vi- del sem tudi malčke, ki so se poslavljali od njegovega sinčka. Tiste nedolžne solze v očeh teh malih in tista bolest v teh ne- dolžnih srcih so klical maščevanje nad krute in brezsrčne priganjalce.

Pomemben se mi je zdel tudi dan, ko smo se poslavljali. Bil je prvi maj — dan, ko priroda takorekoč praznuje svoje vstajenje. Tudi mi vstajamo in tudi nam prej ali slej zasije mladi maj, ki stare kruto silo temne zime.

G. nadzorniku pa kličemo: »Niso Vas ponižali — temveč povzdignili. S tem so jasno dokazali, da jim ni mari šolstva, da jim je neljubo, če se ono krepi in razvija, zakaj napredek, omika in znanost jim ko- pljejo grob in pripravljajo zaslužno pla- čilo. Vam pa ponovno in od srca kličemo: Zbogom in na snidenje!«

Štajersko.

Šentlenartsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 1. majnika t. l. v Sv. Len- artu v Sl. g. ob povoljni udeležbi udov. Po presrčnem pozdravu in sejni otvoritvi predsednikovega namestnika tovariša F. Kranjca, predsednik tov. Mavrič je še vedno bolan, se mu pa hvala Bogu izbolj- šuje zdravje, se je izvolil začasnim za- pisnikarjem tov. Jos. Klemenčič, ker je stalni (t. Čuček) pri izpitu v Mariboru.

Za vposlane čestitke gg. L. Lavtarju in Jos. Schmoranznerju na njih res zasluž- nem imenovanju je podpredsednik spre- jel laskavi zahvali obeh, iz katerih je razvidna vdana srčna prijateljska zveza in ljubezen, znak lepega cveta našega stanu. (Vzame se z veseljem na znanje.)

kel in tudi lasal jih nisem, razen v šali. In tako sem zgrabil nekoč v dobri volji ne- rodnega učenca kar na široko za šop vrhu glave, ne toliko za kazen kakor za nekak dobrohoten strah. In veste, kaj se mi zgodi? Cel šop las mi ostane v roki. Osupnjen držim lase v roki, pa rečem:

»Kaj pa je tebi? Kaj se mavsas kakor kokoši? Glejte.« — pravim otrokom, »za lase sem ga prijel, pa mi je ostal skoraj ves šop las v roki.« »Povej, ali te je kaj belelo?« — »Ne, nič!« mi odgovori, smeje se otrok. Nato ga primem še enkrat za lase in tisti so mi ostali že v rahli po- tegi v roki.

Zdaj pa pomislite! Ko bi bil jaz v jezi tega dečka lasal in bi otroci videli v moji roki lase in bi se jaz ne bil opravičil, kak- šen halo bi bili zagnali ljudje, ko bi bili zvedeli po otrocih, kako pulim otrokom lase.

Pozneje sem »znanstveno« preizku- šal baroke svojih učencev in našel sem, da izpadajo lasje učencem jeseni in spo- mladi veliko bolj kakor sicer, in zopet ne- katerim učencem veliko huje kakor dru- gim.

Zato pa, mladi tovariši, nikar ne se- gajte z dolgimi prsti v tuje lase!

Nevaren je tudi učencem nos! Ima marsikateri tako rahločutnega, da se mu

Bog ju živi še mnoga leta v blagor slo- venskega naroda!

Došli drugi dopisi so se prerešetovali in vsi v njih smislu rešili ugodno. Zavezi se je takoj vposlalo 10 K za 25letno slav- lje. Delegatom se je volil za Ljubljano tov. Klemenčič, namestnikom tov. Čuček.

Zvezi v Celju je delegat tov. Čuček, Zaradi dopisov vprašalne škrinjice, za- devajoč obravnavo in štetje opravičenih šolskih zamud glede enakomernega postop- panja, se sklene, da se vsi po § 65, kot dopust dovoljeni šolski dnevi opravičeni vpišejo, pa tudi štejejo se kot opravičeni, katere šolar uživa kot generalno šol. olaj- šavo, zakaj drž. šol. zakonik se glasi: dolžnost šolo obiskovati je do izpolnje- nega 14. leta.

Ako se pa kateremu otroku indivi- dualno, oz. z dovoljenjem okrajnega šol. sveta dovoli izstop pred 14. letom, se za- murenji šol. dnevi opravičeno štejejo, a odpustnica se šele izda z izpolnjenim 14. letom. § 66. c se mora rabit večkrat jako tolerantno, vendar stranka mora ve- deti, da se čuva nad otrokom, da ne za- stane preveč s poukom.

Glede volitev v stalni odbor se do- ločita tt. A. Zabukošek in Kat. Schweiger; knjižnični odbor dosedanji: Zabuko- šek in oba Froma, tudi vrtni odbor osta- ne stari; Simon Ješovnik, J. Kopic in P. Kranic.

Zaradi raznih drugih razmotiranj se je čas prehitro uporabil, da se referat pe- loži na prihodnje zborovanje meseca av- gusta, ker je julija uradna konferenca.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 1. majnika t. l. v Gornjem- gradu. Sestalo se je precejšnje število društvnikov, ki jih je tov. predsednik presrčno pozdravil, opominjaje jih, naj privedejo drugikrat tudi mlačneže k zboro- vanju. Res, čudno je, da se mora naob- ražene vedno in vedno opominjati, da le v slogi je moč. Jeli še učiteljstvo kaj do- seglo v prid in napredek šolstva in učitelj- stva, nego edino le po svoji tesni or- ganizaciji? Zaradi malenkostnih medse- bojnih mrženj, zaradi malomarnosti in drugih ničnostnih zaprek izostajajo neka- teri skoraj vedno od zborovanj, prepušča- je vse delo in ves napor edino le neka- ternikom. Enako tudi, ako ne še slabše, je pri vplačevanju društvenine. Kje so časi, ko se je c. kr. namestnik v Gornjemgradu napram učiteljstvu sam izrazil, da je učiteljstvo gornjegrajskega okraja elita vse- ga štajerskega učiteljstva?! Ako se raz- mere kmalu ne izpremene, kar je na do- tičnih mlačnejših ležeče, bo treba v krat- kem jeklene metle! Predsednik javi, da je svoječasno čestital v imenu društva pre- zaslužnemu prof. g. L. Lavtarju na od- likovanju, za kar se je g. prof. laskavo zahvalil, in da je gospe vdovi Fischerje- vi v Št. Pavlu poslal v imenu društva na prebridki izgubi bivšega člana našega društva sozalne, na kar je gospa Fischer- jeva odgovorila s presrčno zahvalo. Na- vzočniki so vstali s sedežev in zaklicali trikratni »Slava!« njegovemu spominu.

Ker je bila tajnica gospica N. Pirčeva bolna, prečita zapisnik o zadnjem zboro- vanju gospica tov. Cirila Delejave, ki se po nekaterih opazkah v blagajničarskih zadevah po tov. Burdianu odobri in pod- piše. Na to predava tov. Bizjak: »Utrinki iz učnih predmetov lanskega učiteljskega tečaja na dež. kmet. šoli v Št. Jurju ob j. ž.« Za temeljito, zanimivo in poučljivo predavanje je žel tov. predavatelj veliko odobravanja. Tov. predsednik ga naprosi, naj objavi svoj referat v »Gospodarskem Glasniku«, da pride tudi med prosto ljud- stvo ta nauk, ker je velike važnosti za kmetijstvo. Tov. predsednik priporoča

vlije kri iz nosa, ko se ga še dotaknil nisi. Potlej pa se glasi: »Oh, ta naš učitelj — do krvi jih bije in še pobil nam jih bo!«

Zato pa ponavljam: »Izkušajte, da si takoj ob začetku svojega službovanja sta- vite za princip, da učencev telesno ne kaznujete, posebno pa ne, dokler si niste pridobili v občini ugleda kot dober učitelj! Pozneje se vam marsikaj odpusti, oziroma sodi pravično.

Vselej pa, če vas vendar le zavede jeza, izkušajte, da kazni ne izvršite takoj, ampak jo vsaj odložite — in medtem vas mine tudi jeza, in kazen bo postala pra- vičnejša.

In posebno moramo paziti, da smo pri kaznovanju pravični! Saj se le pre- rado zgodi, da se urine krivica vkljub temu, da izkušamo biti pravični.

Ako se mi je pa zgodilo, da sem učenca kaznoval krivično, sem to krivico popravil pred vsem razredom in ga čisto jasno prosil odpuščenja. Saj se ni zgodilo to mnogokrat, a zgodilo se je in ni me bilo sram poprayiti krivico.

Bodite tedaj pri kaznovanju vselej preudarni in pravični, telesnega kaznova- nja pa se varujte in prihranili si boste marsikatero bridko uro in uživali boste ugled, kakršen vam gre!